

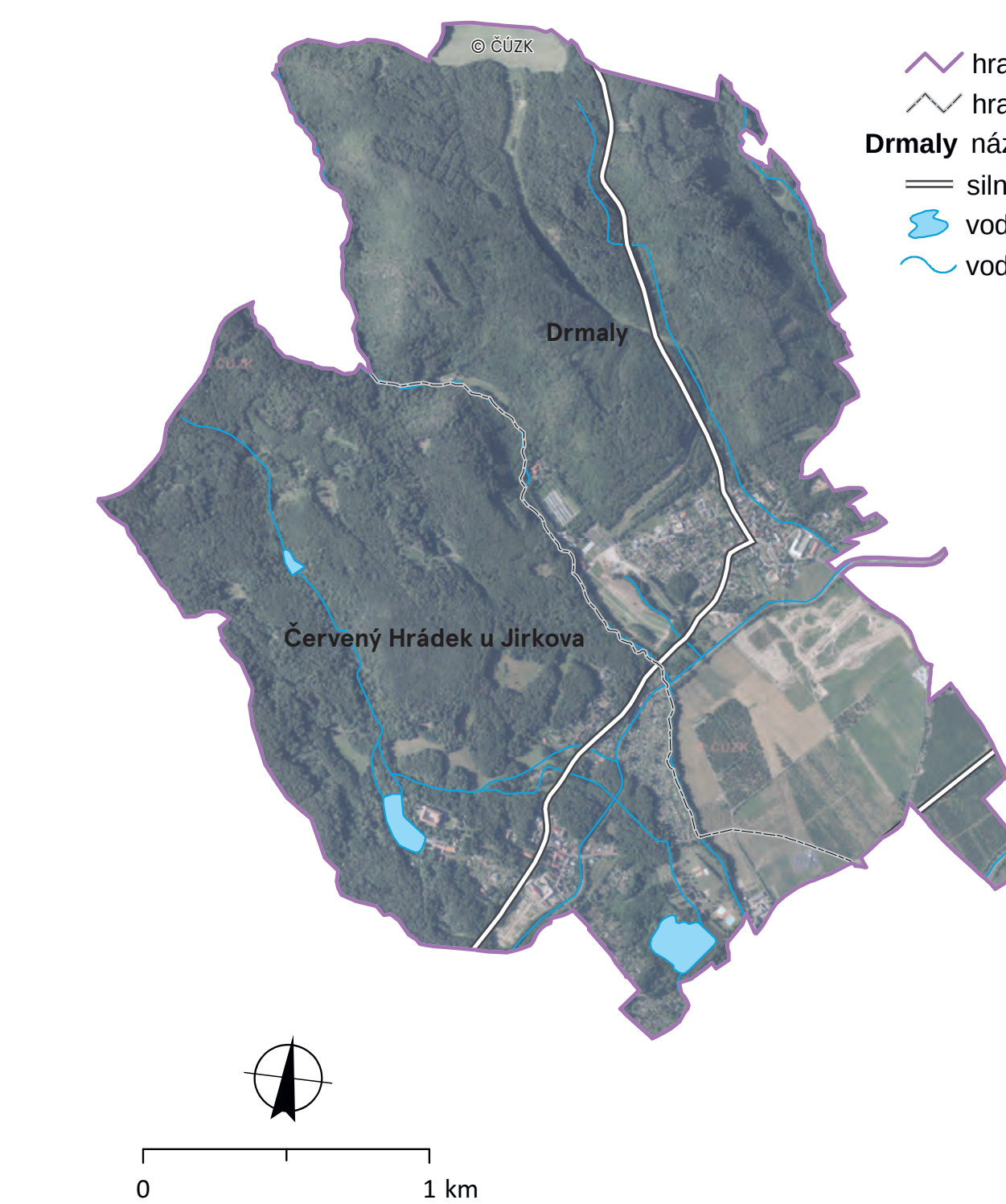
ČERVENÝ HRÁDEK | ZANIKLÁ ŠLECHTICKÁ KRAJINA

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

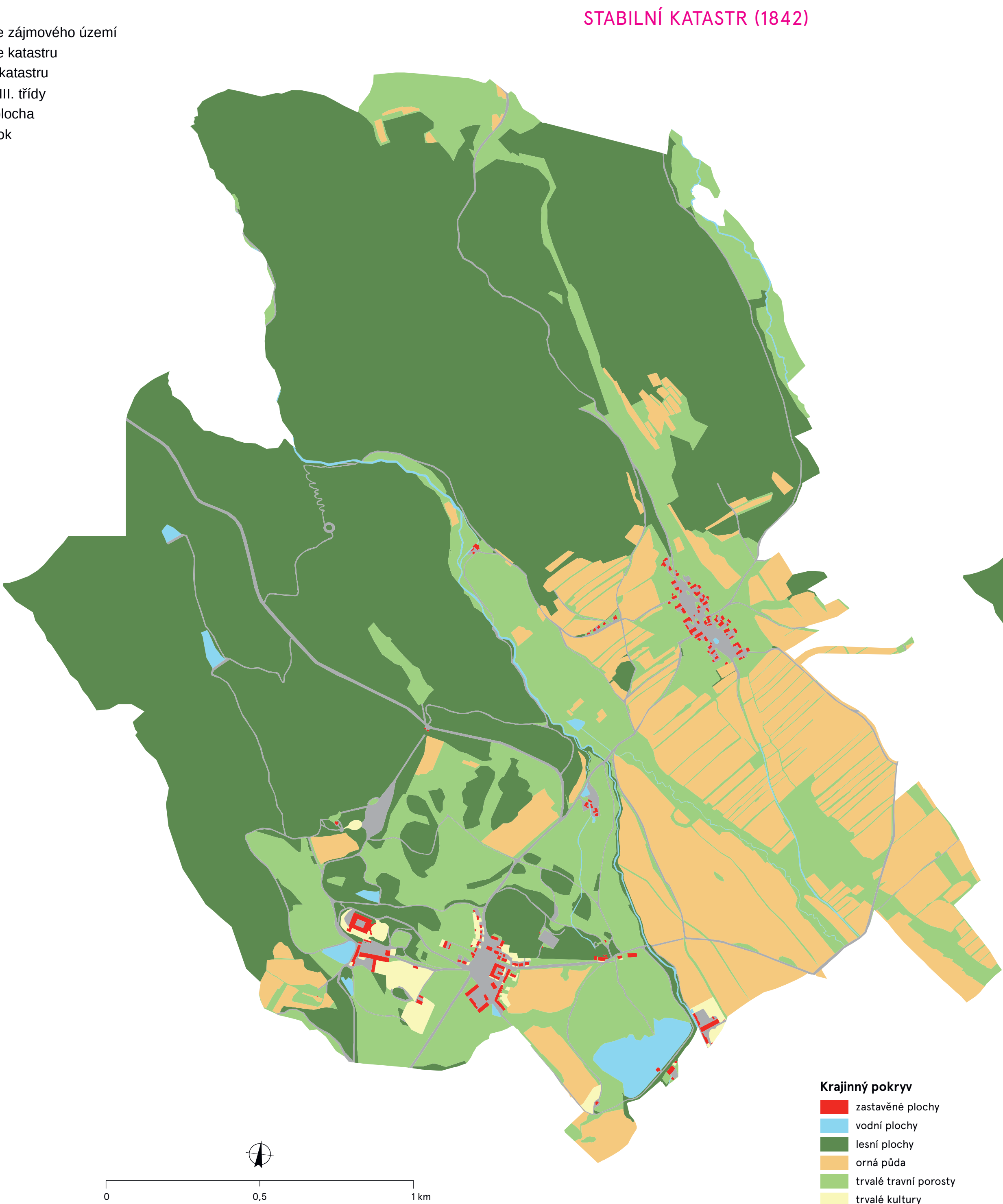
Dědictví
zaniklých
krajín

01 Přehledová mapa zájmového území. Mapový podklad: Data50, Ortofoto, 2019. © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

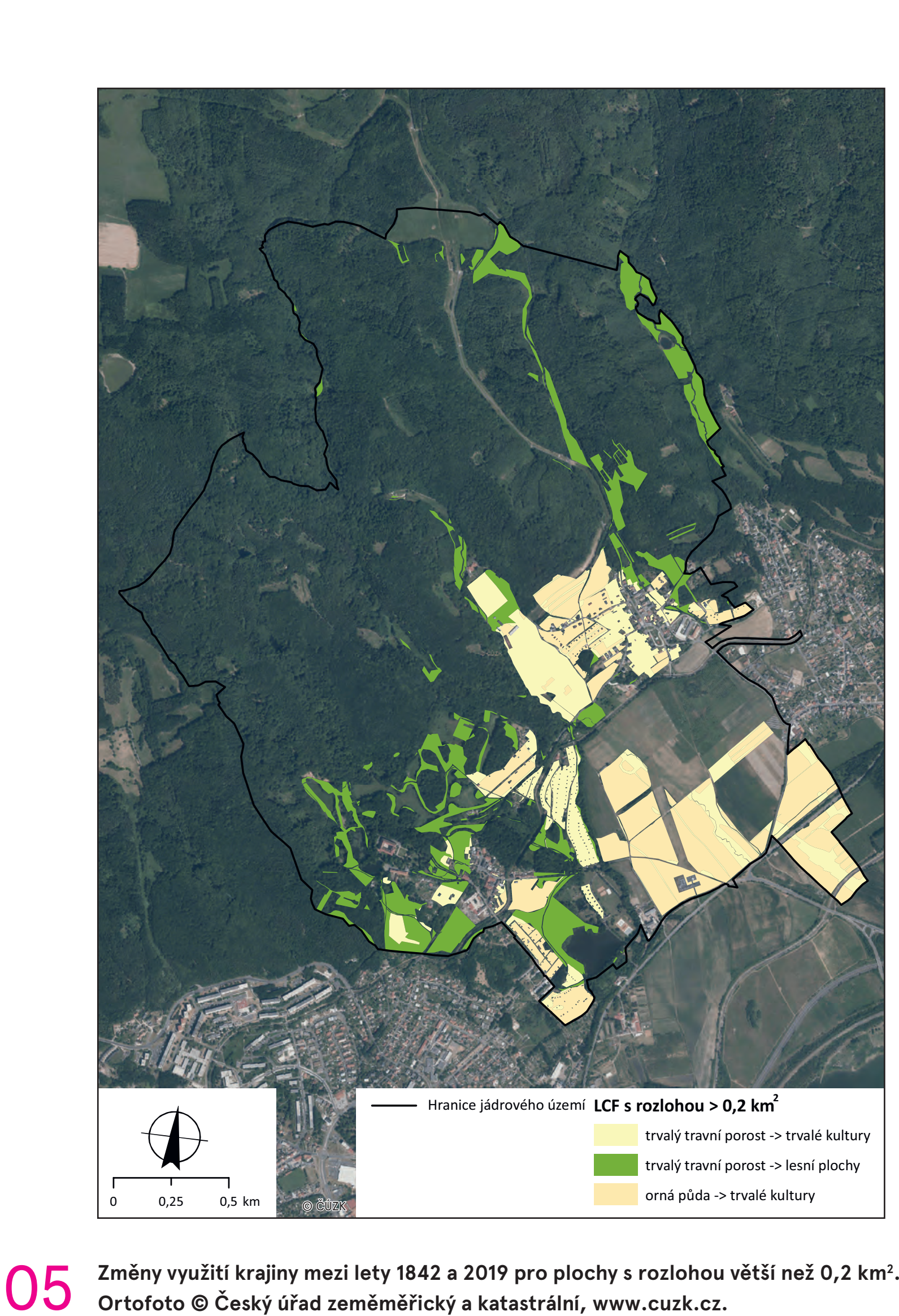
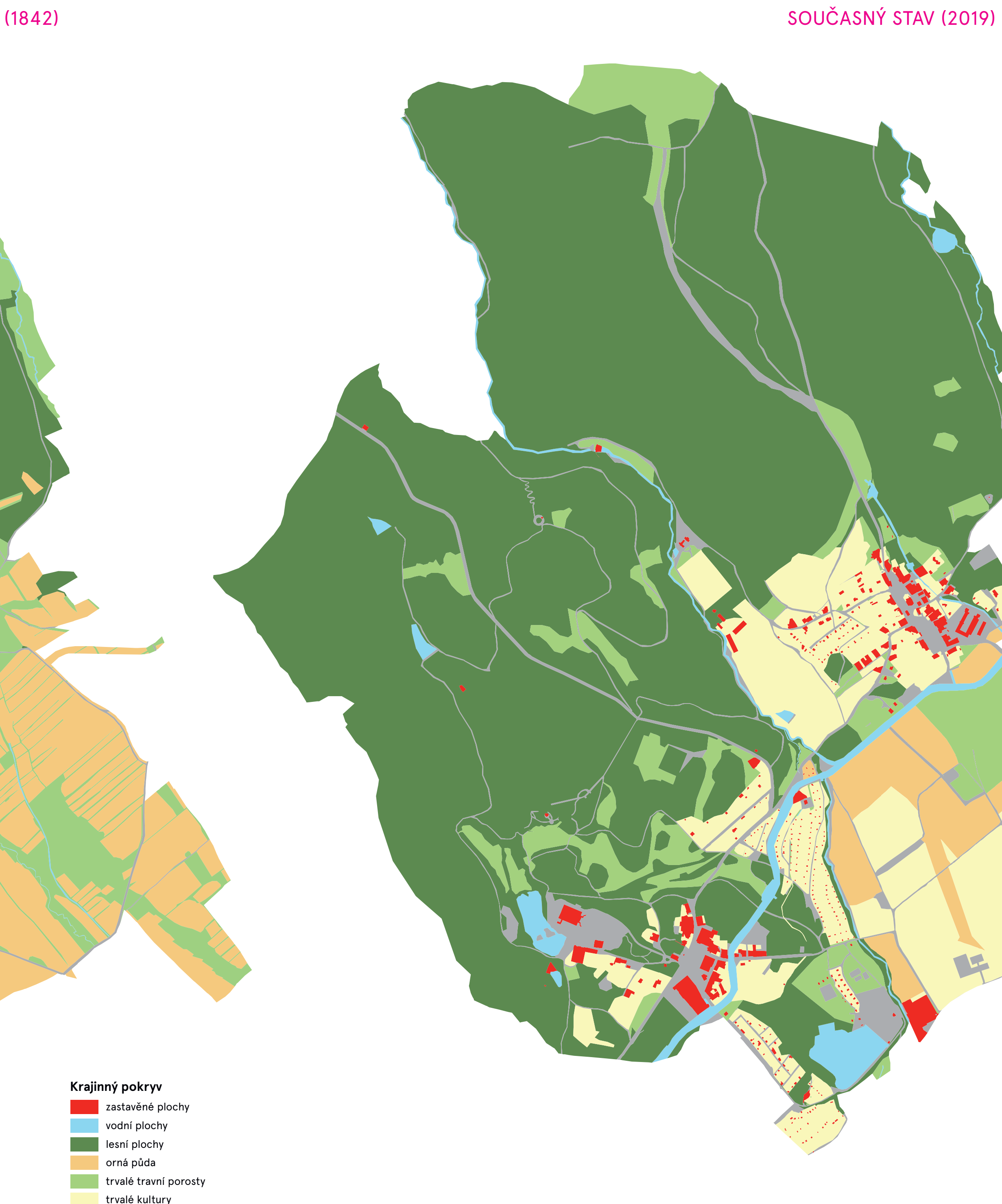
02 Seshora: Červený Hrádek – letecký pohled na zámek a park. ■ Zámek s nádvořím. ■ Vypuštěný zámecký rybník. ■ Park dnes rychle přechází do lesního porostu.

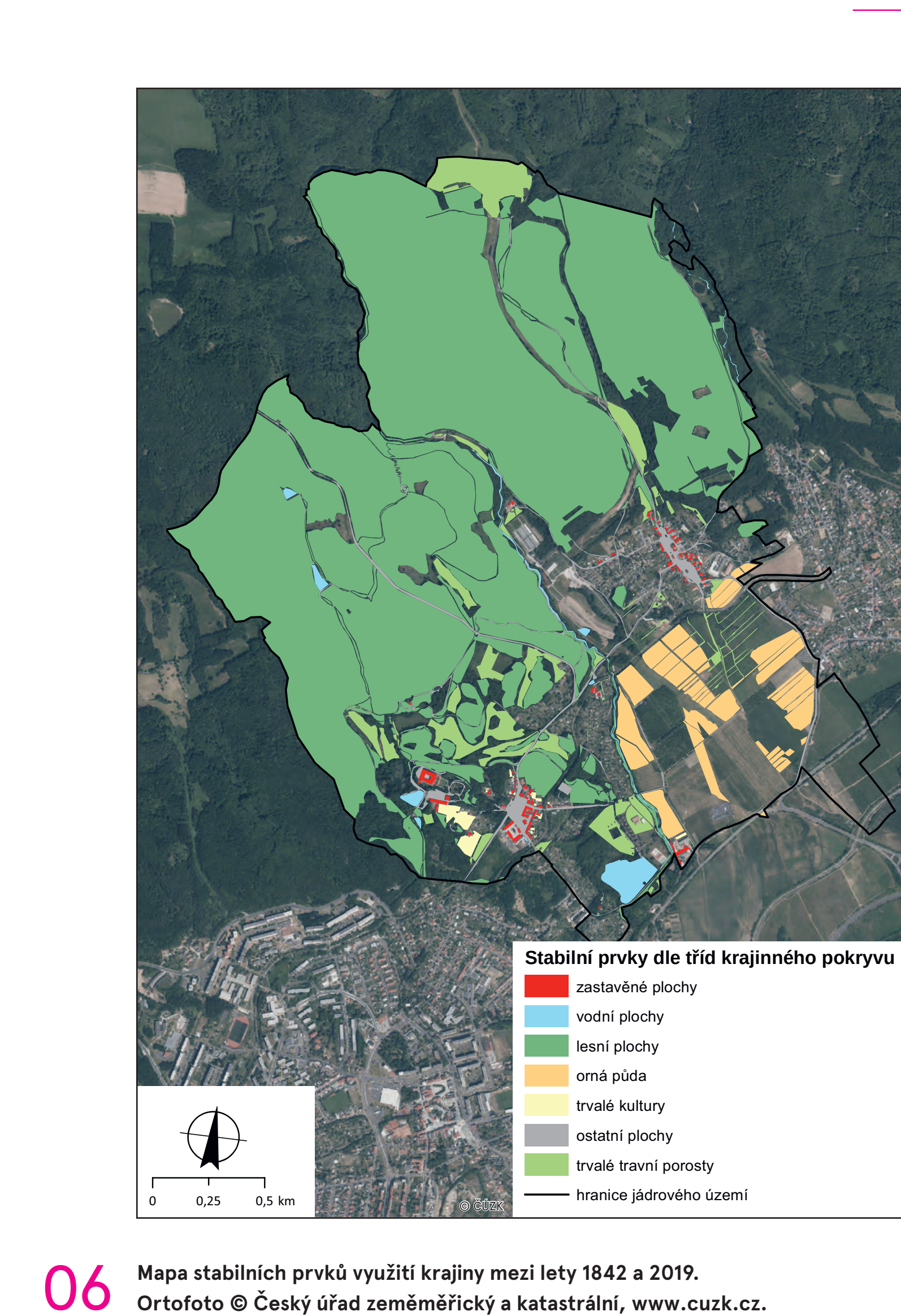
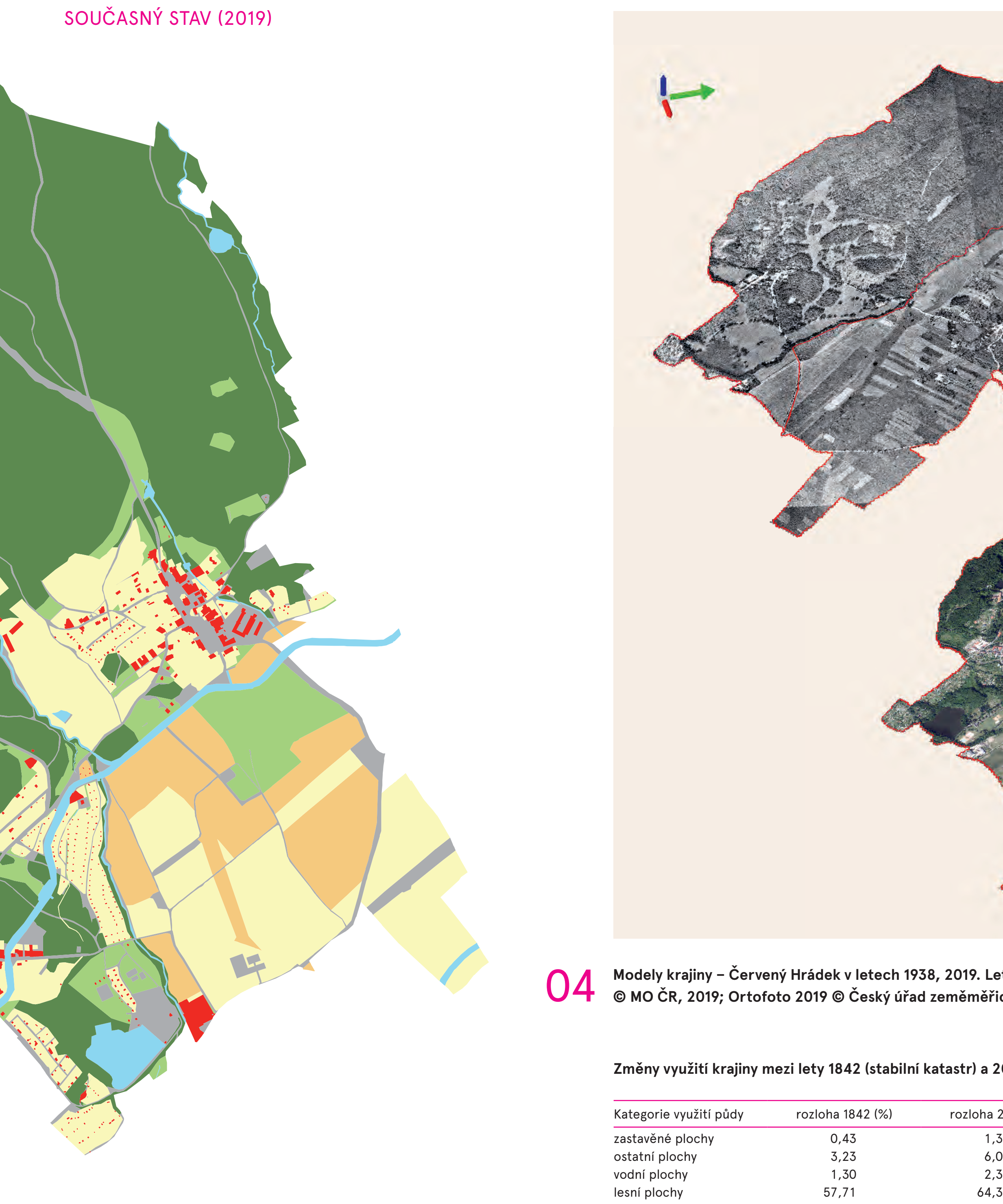
03 Využití krajiny v katastrech Červený Hrádek a Drmaly v období vzniku map stabilního katastru (1842) a v současnosti (2019). Mapový podklad: Archiválie Ústředního archivu zeměměřictví a katastru, www.cuzk.cz.

ČERVENÝ HRÁDEK – ZANIKLÁ ŠLECHTICKÁ KRAJINA VÁZANÁ NA PANSKÉ SÍDLO
Reprezentační zámek Červený Hrádek stojí na úbočí Krušných hor nedaleko od města Jirkov. Byl postaven na místě původního gotického hradu Borek, který tu stál od počátku 15. století. Původní zámecká zahrada byla v 18. století značně rozšířena o rozlehlý přírodní park, který zasahoval hluboko pod současnou vesnici Červený Hrádek. V parku byly vysazeny cizokrajné dřeviny. Celý pečlivě udržovaný park byl doplněn plastikami a zahradními stavbami jako je templ, lesní pavilón nebo divadlo. Součástí parkových krajinářských úprav se stal i Zámecký rybník s umělým ostrůvkem. K zámecké zahradě přiléhalo tzv. pinetárium – sbírka jehličnanů. Později byla v parku zbudována i hrobka zámeckého pána prince Hohenlohe, který podlehl zraněním, jež utrpěl v bitvě u Sadové v roce 1866. V polovině 19. století se park rozkládal na výměře téměř 300 hektarů. Součástí zámeckých pozemků byla i bažantnice, užitková zahrada s řadou pařenišť, fíkovna, ovocné sady, okrasná školka a obora. Hned v roce 1945 byl zámek německému rodu Hohenlohe-Langenburg znárodněn. V následujících letech se v něm vystřídali domov mládeže, ubytovna hornických učňů, domov studentů chemické průmyslovky, rehabilitační středisko či léčebna dlouhodobě nemocných. Zámek dlouhodobě chátral, vnitřní vybavení bylo odvezeno na různá místa a nedá se již dohledat. O zámecký park a oboru se v mezích tehdejších možností staral lesní závod Janov, Severočeských státních lesů Teplice. Původní krajinářské úpravy ale postupně zanikly, protože se staly součástí lesních porostů, které byly obhospodařovány lesnickými a nikoliv parkovými. Parková úprava se zachovala a je udržována pouze na malé ploše pod vstupním schodištěm před východním průčelím zámku. Do dnešní doby se zachoval také Zámecký rybník, který ale ztratil rekreační význam a je obhospodařován jako rybochovny. Od roku 1996 patří zámek městu Jirkov. V roce 2006 byla dokončena jeho rozsáhlá rekonstrukce a zámek slouží jako reprezentativní ubytovací a vzdělávací zařízení. Rekonstrukce se však týkala pouze zámecké budovy a nezasáhla do bývalého parku, který zarostl lesem a prakticky zanikl v lesním porostu, v němž lze dnes identifikovat pouze některé zahradní a parkové artefakty, jako jsou zbytky cest, skalní schodiště, jednotlivé drobné stavby nebo jejich zbytky. Podobně lze v lesním porostu najít jednotlivé mohutné exempláře některých cizokrajných dřevin, které dosud i bez péče přezijí, ale cilevědomé utvářené komponovaná krajina zanikla.

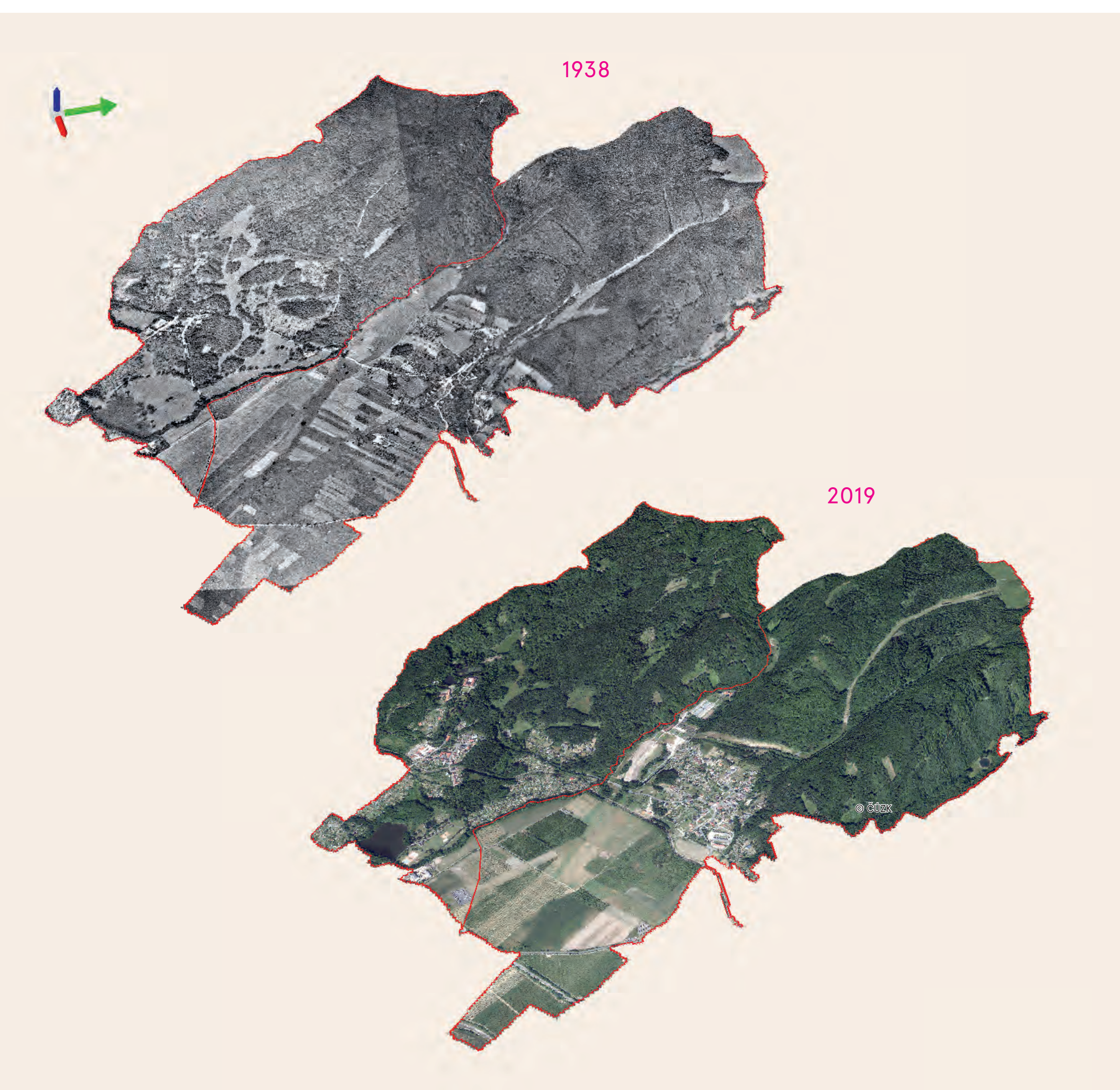
Červený Hrádek – zaniklá šlechtická krajina vázaná na panské sídlo. Specializovaná mapa s odborným obsahem N₁₀₀ – výstup Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2014 až 2023 („NAKI II“), financováno MK ČR pod identifikačním kódem DG18P02OV008. Název projektu: „Dědictví zaniklých krajín. Identifikace, rekonstrukce a zpřístupnění“. Příjemce: Univerzita Karlova – Přírodovědecká fakulta, Ovocný trh, 560/5, 116 36 Praha 1. Hlavní řešitel projektu: doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D. Autoři mapy: Lucie Kupková, Zdeněk Lipský, Markéta Potušíčková, Eva Štefanová, Miroslav Čábelka, Dušan Romportl, Tomáš Chuman, Tomáš Janík, Jaroslav Vojta. Praha, úrpen 2020.

05 Změny využití krajiny mezi lety 1842 a 2019 pro plochy s rozlohou větší než 0,2 km². Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

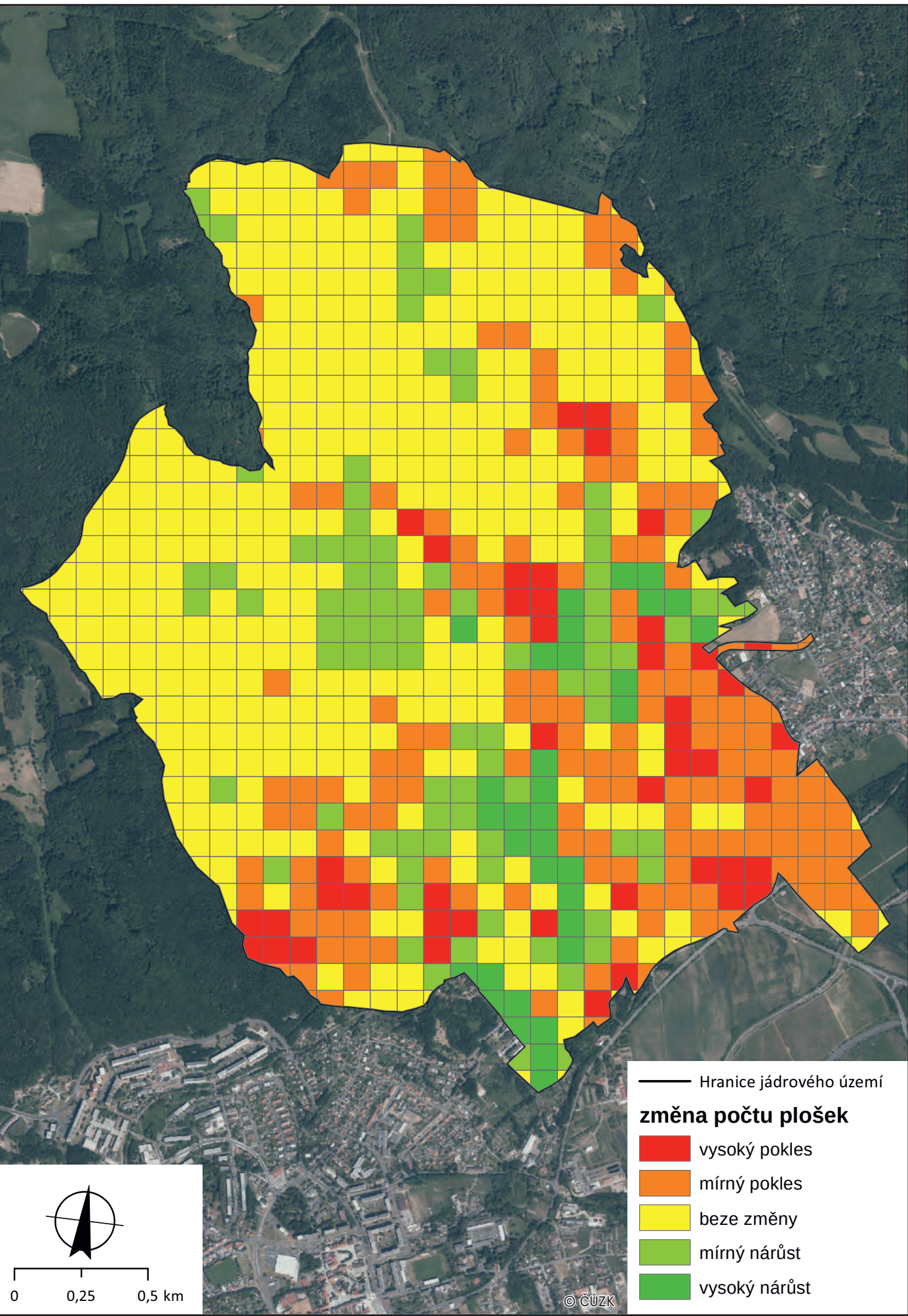
06 Mapa stabilních prvků využití krajiny mezi lety 1842 a 2019. Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

04 Modely krajiny – Červený Hrádek v letech 1938, 2019. Letecké měřické snímky VGHMÚř Dobruška, © MO ČR, 2019; Ortofoto 2019 © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.

Změny využití krajiny mezi lety 1842 (stabilní katastr) a 2019 (současný katastr)

Kategorie využití půdy	rozloha 1842 (%)	rozloha 2019 (%)	změna (procentní body)
zastavěné plochy	0,43	1,36	0,93
ostatní plochy	3,23	6,02	2,79
vodní plochy	1,30	2,38	1,08
lesní plochy	57,71	64,33	6,63
orná půda	16,38	4,96	-11,41
trvalé travní porosty	20,31	7,51	-12,80
trvalé kulty	0,66	13,59	12,93

07 Změna struktury krajiny – počtu plošek – mezi lety 1842 a 2019. Ortofoto © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz.